

**Redd
Barna**

Illustrasjon: Skriblerier fra notatene til gutta på workshopen

Gutter og unge menns likestillingsutfordringer

Oppsummering av innspill fra ungdom

Innhold

Innhold	1
Ungdoms innspill til likestillingspolitikk for gutter og unge menn	3
Redd Barna: Barnekonvensjonens prinsipp om ikke-diskriminering	4
Framgangsmåte	5
Motivasjon for deltakelse	5
Hva er unges forståelse av likestilling?	7
Hva er unges oppfatninger om mannsrollen	8
Hva slags likestillingsutfordringer er unge selv opptatt av?	13
Unges anbefalinger og forslag til en bedre likestillingspolitikk for gutter og unge menn	20
Ungdommenes innspill til prioriteringer i arbeidet med Stortingsmeldingen	25
Innspill som forplikter: Redd Barnas forventninger	26

Ungdoms innspill til likestillingspolitikk for gutter og unge menn

Dette notatet oppsummerer innspillene fra organisasjoner og fylkeskommunale ungdomsråd om gutter og unge menns likestillingsutfordringer. Rapporten inngår som et kunnskapsgrunnlag i Kultur- og likestillingsdepartementets (KUDs) arbeid med å lage en Stortingsmelding om hvordan fremme likestilling blant gutter og unge menn. Den varslede Stortingsmeldingen skal bygge på [Mannsutvalgets utredning](#) og anbefalinger relatert til menns likestillingsutfordringer.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) hadde ansvaret for å innhente barn og unges erfaringer og engasjerte Redd Barna til å fasilitere et innspillsmøte og til å lage denne rapporten. Bufdir sto for rekruttering av ungdomsorganisasjoner og ungdomsråd. Til sammen var det 20 ung i alderen 14-33 år (19 gutter og en jente) som deltok. Ungdommene kom fra ulike fylkeskommunale ungdomsråd og fra en rekke barne- og ungdomsorganisasjoner. Utvalget er geografisk spredt, og representerer ikke gutter og unge menn fra ulik sosio-økonomisk bakgrunn. Dette kan trolig påvirke noen av refleksjonene, perspektivene og anbefalingene som kommer frem i rapporten.

På selve innspillsmøtet ønsket KUD ved statssekretær Erlend Hanstveit og Bufdir ved avdelingsleder Anna Bjørshol velkommen og ga informasjon om formålet med samlingen, mens Bufdir ved Joakim Hope Soltveit deltok på slutten av programmet for å få overrakt ungdommenes viktigste innspill og budskap. Barne- og ungdomsorganisasjoner og ungdomsråd som ikke hadde anledning til å delta på innspillsmøte, fikk mulighet til å gi skriftlige innspill. Vi mottok fire skriftlige innspill.

Bufdir ga Redd Barna ved Amund Røhr Heggelund og Kaja Hegg oppdrag i å undersøke unges forståelse av begrepene «likestilling» og «mannsrollen», hva unge selv oppfatter som likestillingsutfordringer blant gutter og unge menn, spesielt innenfor skole og utdanning, overgang til arbeidslivet, psykisk helse, vold og utenforskap, fritid, gaming og digital kultur. Redd Barna utarbeidet følgende program, i samarbeid med Bufdir.

Sentrale referanser for utarbeidelsen av programmet var i tillegg til mannsutvalgets anbefalinger, Reforms rapport [«Tate og gutta»](#), Spekter og Opinions undersøkelse av [unges syn på likestilling](#) og Core – senter for likestillingsforskning sitt notat om [unge menns oppfatninger om likestilling](#), i tillegg til Redd Barnas utgangspunkt med en rettighetsbasert tilnærming til spørsmål om likestilling (se eget avsnitt)

Rapport

Program	Tidspunkt
Pizza, mineralvann +kaffe/te og mingling	17.00 - 17.30
Velkommen ved Bufdir/ Anna - Velkommen - Hvem er Bufdir, hvorfor har vi invitert til møtet - Praktisk informasjon - Introducerer sskr Hanstveit og fasilitatorene	17.00 - 17.05
Statssekretær Erlend Hanstveit - Om stortingsmeldingen - Hva gjør regjeringen på feltet - Kort om gutters og unge menns likestillingsutfordringer - Hvordan brukes innspillene - Hva er den videre prosessen etc.	17.05-17.15
Fasilitator Amund og Kaja – Introduksjon, presentasjon m.m Om barnekonvensjonen/barns rettigheter Begrepsavklaring • Likestilling • Mannsroller	17.30-18:00
Pause	18:00 – 18:10
Konkrete dilemmaer og problemstillinger	18:10 – 19:30
Pause	19:30 – 19:40
Anbefalinger og konkretisering	19:40 – 20:30
Overrekke anbefalinger	20:30 – 20:50
Avslutning v/Bufdir og vel hjem	20.50 - 21.00

Innspillsmøtet fant sted i Oslo 4.3.2026 fra 17.00 til 21.00 i Røde Kors sine lokaler i Hausmannsgate.

Deltakerne fikk tilsendt spørsmål i forkant av møtet og fikk vite at innspillene skulle anonymiseres og så brukes til å lage denne rapporten, først og fremst som et innspill til regjeringens arbeid med Stortingsmeldingen, men også til bruk i Bufdir og Redd Barnas videre arbeid med tematikken.

Redd Barna: Barnekonvensjonens prinsipp om ikke-diskriminering

Redd Barna er en barnerettighetsorganisasjon som arbeider for oppfyllelse av barns rettigheter slik de er nedfelt i FNs barnekonvensjon. Vårt utgangspunkt for innspillsmøtet og denne rapporten er barnekonvensjonens artikkel 2, Retten til ikke-diskriminering. Det er et grunnleggende prinsipp som gjelder for alle artiklene i konvensjonen. Artikkel 2 slår fast at statene har plikt til å respektere og sikre rettighetene til alle barn innenfor deres jurisdiksjon, uten diskriminering av noe slag og uten hensyn til barnets, dets foreldres eller verges rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonale, etniske eller sosiale opprinnelse, eiendomsforhold, funksjonshemming, fødsel eller annen stilling.

Følgende artikler i barnekonvensjonen er særlig relevante når det gjelder å adressere gutters likestillingsutfordringer.

- Artikkel 13 – rett til ytringsfrihet
- Artikkel 14 – rett til tanke,- samvittighets- og religionsfrihet
- Artikkel 15 – rett til organisasjons- og forsamlingsfrihet
- Artikkel 16 – rett til privatliv
- Artikkel 17 – rett til tilgang til informasjon
- Artikkel 19 - forebygging av misbruk
- Artikkel 23 – barn med nedsatt funksjonsevne

Rapport

- Artikkel 24 – rett til helse
- Artikkel 27 – rett til gode levekår
- Artikkel 28 – barnets rett til utdanning
- Artikkel 30 – om minoriteter og urfolk
- Artikkel 31 – barnets rett til lek og fritid

[Generell kommentar nr. 25 \(2021\) om barns rettigheter relatert til det digitale miljøet](#), fastslår også at barn skal ha like muligheter til å delta digitalt, og at myndighetene må aktivt forhindre diskriminering også på digitale arenaer, noe som blant annet inkluderer beskyttelse mot hatefulle ytringer.

Framgangsmåte

Som det framgår av programmet, lagde Redd Barna et tredelt program, for å få innsikt i unges forståelse av mannsrollen og likestillingsbegrepet, hva unge selv legger i likestillingsutfordringer, samt konkrete forslag og innspill til hva myndighetene bør gjøre for å fremme likestilling.

Redd Barna holdt et kort innlegg der vi redegjorde for barnekonvensjonens forpliktelser om at alle skal ha like muligheter til å delta, uavhengig av kjønn, og at dette innspillsmøtet skulle ta opp gutter og unge menns spesifikke likestillingsutfordringer, samt hva ungdommene mente at myndighetene måtte gjøre for å bedre gutter og unge menns muligheter for å få innfridd sine rettigheter på ulike områder.

På selve samlingen benyttet vi oss av en rekke øvelser og aktiviteter, for å samle og systematisere innspill, samt tilrettelegge for unges egne perspektiver, prioriteringer og løsningsforslag. Vi beskriver fortløpende hvilke metoder vi har benyttet oss av for å få innsikt i de ulike spørsmålene og problemstillingene. Videre redegjør vi for hvilke spørsmål som ble stilt til de ulike aktørene som sendte skriftlig innspill.

Denne rapporten sammenstiller innspillene fra ungdommene, og er først og fremst en deskriptiv rapport. Redd Barna har til slutt noen avsluttende refleksjoner og krav til det videre arbeidet med Stortingsmeldingen, og myndighetenes arbeid med å fremme likestilling blant gutter og unge menn.

Motivasjon for deltakelse

På starten av samlingen hadde vi en bli kjent-øvelse, der vi ba deltakerne si noe om sin motivasjon for å delta på et innspillsmøte om gutter og unge menns likestillingsutfordringer.

Ungdommene uttrykte et ønske om å delta fordi de så det som en mulighet til å påvirke politikken og være med på en viktig samtale om gutters og unge menns likestillingsutfordringer. Mange syntes det var spennende å få se likestilling fra et manns- og gutteperspektiv, og de var nysgjerrige på å høre andres tanker og erfaringer. Flere trakk fram at de selv er gutter eller menn, og at dette gjør temaet relevant for dem, blant annet fordi det er ulike forventninger til det å være mann forskjellige steder i landet, særlig trakk de fram forskjellen på by og land.

Noen var særlig engasjert i temaet psykisk helse, og så konsekvensene av at gutter og menn ofte føler på tabu rundt det å be om hjelp. Andre opplevde at menn og likestilling gjerne blir omtalt på måter som virker lite seriøse eller lite kunnskapsbaserte, og at de ønsket å lære mer for å forstå problemstillingene bedre. Flere understreket at likestilling angår både gutter og jenter, og at menns helse og utfordringer ofte får lite oppmerksomhet i offentligheten.

Rapport

Det ble også uttrykt et ønske om å bidra til et skifte i likestillingsdebatten, slik at den i større grad ivaretar både gutter og jenter. Flere påpekte at temaet sjelden tas opp, og at informasjonen de finner ofte kommer fra lite pålitelige kilder, for eksempel på TikTok. På samlingen kom det fram at debatter i sosiale medier ofte handlet om at kvinners likestillingskamp har gått på bekostning av gutter, i stedet for å belyse gutters særskilte likestillingsutfordringer.

Til slutt beskrev flere at de syntes dette er et engasjerende, interessant tema å lære mer om, og at de mente det var viktig å sette det på dagsorden.

Hva er unges forståelse av likestilling?

Innledningsvis ønsket vi å undersøke hvordan deltakerne fylte begrepet «likestilling» med innhold. Vi brukte Microsoft Formskjema, slik at de kunne svare anonymt på mobilen hva de la i begrepet. De kunne svare så mange ganger de ville. Svarene er her fremstilt som en ordskey, hvor ordene som ble nevnt flere ganger blir gjort større.

Slik beskrev ungdom likestilling:

Utvalget la betydelig vekt på at likestilling må bety at man har like muligheter ut fra et rettferdighetshensyn. De presiserte at likestilling betyr at man skal ha like muligheter, selv om man har ulike forutsetninger. De beskrev likestilling som et ideal som må gjelde for alle, uavhengig av hvor man bor, hva man jobber med, seksuell legning eller kjønn. Flere presiserte at likestilling ikke bare handler om kjønn, og at det er andre faktorer enn kjønn som kan skape større forskjeller mellom folk, som for eksempel klasse.

En aktør beskrev i sitt skriftlige innspill følgende:

«Likestilling vil for meg si like muligheter for alle, uavhengig av hvilke forutsetninger vi er født med. Det vil si at alle skal ha like muligheter til å lykkes i livet og leve et meningsfylt og lykkelig liv, uavhengig av kjønn, seksualitet, etnisitet, funksjonsevne etc.»

Videre ble det lagt vekt på at likestilling må gjøre seg gjeldende på ulike arenaer. En organisasjon understrekte nettopp dette i sitt skriftlige innspill:

«Jeg forstår likestilling som at alle i utgangspunktet har muligheten til å gjøre de samme oppgavene. Oppgavene blir utført like godt uansett kjønn. Jeg forstår det slik at alles stemmer fortjener å bli hørt og tatt hensyn til i lik grad. Jeg forstår det slik at alle skal ha samme lønnsgrad. Jeg oppfatter det slik at alle skal ha de samme

mulighetene som det motsatte kjønn. Jeg oppfatter det også slik at man skal ha rett til samme helse og helsemessige tilpasninger og kompensasjoner etter hvilke biologiske forutsetninger partene har.»

Som nevnt under unges motivasjon for å delta, blir likestillingsdebatt i offentligheten ofte knyttet til et slags kappløp mellom gutter og jenters likestilling. Dette framgikk også i et av de skriftlige innspillene:

«Likestilling handler om at alle skal ha like muligheter og bli behandlet likt uavhengig av kjønn, bakgrunn og sosiale forhold. Ingen kjønn skal være «bedre» enn andre, hverken økonomisk eller sosialt. Historisk har kvinners rettigheter fått mest fokus i forhold til temaet «likestilling», og derfor er det noen som har den oppfatning om at likestilling handler om at kvinnene skal «ta» menns rettigheter, og dermed sett på som en trussel.»

Hva er unges oppfatninger om mannsrollen

Et sentralt mål med innspillsmøtet, var å undersøke hva unge selv legger i gutte- /mannsrollen. Hvordan definerer de det å være gutt eller mann og hvilke forventninger knytter de til rollen, og hva slags reaksjoner møtes gutter med, dersom de bryter med mannsrollen.

Ord og assosiasjoner

Først ba vi ungdommene komme med ord som for dem fylte begrepet gutt/mann med innhold. Her svarte ungdommene anonymt på mobil, via et Microsoft Formsskjema. De kunne svare så mange ganger de ville.

Flere bemerket at de besvarte oppgaven utfra hva de tenker at samfunnet forventer, ikke hva de selv forventer av gutter og menn.

Utvalget la vekt på at det er kryssende forventninger til mannsrollen. Samtidig som det på den ene siden forventes av dem å være moderne menn, er det fortsatt tydelige forventninger knyttet til det de beskriver som «gamle kjønnsroller». Det retter seg mer konkret mot forventning om at gutter skal ha mye fokus på karriere og prestasjoner i valg av utdanning. Man er ikke mann på riktig måte om man ikke streber mot en

godt betalt jobb, ifølge ungdommene. Framtidig godt betalt jobb var viktig for å ha en framtidig rolle som forsørger. I materialet vårt ser vi at ungdommene forteller om at forventningene til tradisjonelle kjønnsroller kommer fra ulike kanter. De vektlegger negative reaksjoner blant venner, at gutter seg imellom kommuniserer at det er viktigere å dyrke prestasjoner enn å gjøre det man egentlig vil, og at det er flaut å vise følelser. Ungdommene fortalte at jenter også gir negative tilbakemeldinger hvis de er sammen med gutter som er vennlige og høflige. Jenter seg imellom kan da omtale gutten som feminin og homo. De forklarte at dette også kan gå utover framtidig kjærlighetsliv.

Ungdommene forteller også hvordan påvirkning av denne tradisjonelle kjønnsrollen også skjer på samfunnsnivå. Vi ser at deltakerne selv satte ord på hvordan press og krav fra patriarkatet påvirker gutter gjennom å fortelle dem at de skal være dominante og ikke homo. De forklarte videre at politikere og bedriftseiere ikke kan vise svakhet, at du ikke ville sett dem gråte. Videre forteller de at det på samfunnsnivå er mye fokus på å utfordre jenter til å utfordre seg selv til å gjøre ting på nye måter, mens gutter i mindre grad blir fortalt at de kan få til ting som de tradisjonelt ikke kunne klart. Ifølge ungdommene blir gutter mer begrenset, fordi de blir heiet mer på hvis de gjør det som forventes.

Videre fortalte ungdommene at det ikke lønte seg for gutter å vise svakhet og følelser. Samtidig så vi at ungdommene også ga uttrykk for at det blant enkelte kan være et privilegium å kunne vise følelser, men at du må være ganske macho, beherske de sosiale kodene, for å kunne vise svakheter. Vi mener dette både er et uttrykk for de kryssende forventningene som er til mannnsrollen, og et uttrykk for at det er store ulikheter i forventninger mellom gutter, som blant annet er betinget av sosial status og bakgrunnsvariabler; har du allerede markert deg som en som presterer innenfor skole, arbeid eller idrett, er det mer åpenhet for å kunne snakke om følelser.

Et interessant funn, slik vi ser det, er at ungdommene i større grad vektla hva som var drivere for tradisjonelle kjønnsroller, framfor å fokusere på hva som var drivere for mer moderne kjønnsroller. Dette kan ses i sammenheng med at tema for samlingen nettopp var gutters likestillingsutfordringer.

Utvalget beskrev også at det mellom gutter kan skapes slike forventninger, som egentlig er ment som «kødd», men som blir et indirekte krav. Videre setter utvalget ord på at de tradisjonelle kjønnsrollene oppstiller et krav om at menn ikke skal ha lidenskap som utgangspunkt for valg av arbeid og utdanning. De må gjøre noe fordi det kreves for å prestere og skaffe penger, ikke fordi de egentlig vil.

Da vi stilte spørsmål om hvilke reaksjoner man kan få dersom man bryter forventningene til det å være gutt/ung mann, var det tydelig at man kunne bli sett ned på som mer feminin, og at det er en opplevelse av å bli sett ned på av samfunnet og av vennegjengen. De mente at konsekvensene av å ikke prestere, ville føre til at de ikke ville få seg en godt betalt jobb, og bli en framtidig forsørger. Dette kunne i verste tilfelle også føre til at det ville være vanskeligere å få seg en dame og «passe på flokken sin».

Også i de skriftlige innspillene ser vi en beskrivelse av stereotypiske kjønnsroller, og her knyttes det direkte til unges psykiske helse:

«Mannnsrollen er veldig rigid, og det er ofte et enda større press for menn om å passe inn i en maskulin kjønnsrolle enn for kvinner om å passe inn i en feminin rolle. Det er ofte en forventning om at menn skal være tøffe og ikke vise følelser. Dette fører til at mange menn går og bærer på vanskelige følelser alene i stedet for å snakke om dem. Dermed vil de heller ikke utvikle språket til å sette ord på og snakke om egne følelser, som forsterker problemet.»

Vi fikk også et samisk perspektiv på hva som forventes av unge gutter/menn.

Rapport

«I det samiske samfunnet kan det til tider oppleves at mannen skal kunne klare seg, ved å kunne bygge og reparere med treverk, reparere elektronikk, skru på maskiner som skuter og bil, utføre hard duodji i treverk, og være overordnet selvstendig. Jeg føler ikke det forventes at mannen skal kunne sy myk duodji som stoff og kofter, det forventes i mindre grad at mannen bidrar med husarbeid som ikke inngår i det ovenfornevnte. Likevel er jeg i den tro og den praksis at en mann på lik grad med damer skal gjøre de samme oppgavene.»

«I det samiske samfunnet har det blitt en generell tanke om at mannen skal jobbe med det tunge arbeidet som reinpass, fising, arbeid med tømmer og annet, samt fremstå tøff og selvstendig. Det er dessverre etterlatenskaper av tendenser til det som omtales som macho-kultur.»

Likevel ble det også i et samisk perspektiv pekt på kryssende forventninger om å være mer «moderne»

«Likevel er det tegn på at flere menn i dag ikke deltar i denne macho-kulturen. Jeg anser at en mann likeså godt kan gjøre oppgaver som før tradisjonelt var ansett som kvinnelige oppgaver, slik som sying av myk duodji, barnepass, gjøre husarbeid som vask og rengjøring samt være emosjonelt tilgjengelig og åpen.»

Kroppen: Gutters tanker, følelser og aktiviteter

Ungdommene som deltok på innspillsmøtet fikk en oppgave som gikk ut på at de skulle tegne en «kropp», et omriss av en gutt/mann, før de skulle fylle ut kjennetegn;

Rapport

forventninger, stor pikk er viktig/vanlig, ikke muskuløs nok,

Mann deg opp, jenter er viktigere, man skal få det til, man skal tåle, glad i deg bro, gå det av deg, hold det for deg selv

Suksess, kropp, status, drikking, kjærlighet, klær, ensomhet, sterk nok, spenn, damer, kæller, god nok, mann nok, trening, bil, fotball, politikk, idrett, jobb, karriere, jeg takler ikke presset, ikke grin, ikke virk homo, kan ikke elske for hardt

Passe inn, ensomhet, glede, tristhet, depressive følelser, sinne, være god nok, stoisme, rastløs, lei, tomhet, press, tilhørighet, stress, sterk, kjærlighet

Sport, idrett, gaming, festing, jobb, vold, yappe, jobbe, overleve, skole, bil-relaterte ting, trene, runking

Hjemsted, venner, sosiale områder, skole, jobb, treningssenter, idrett, fylla, shopping, snøscooter, UTV, politikk, bar, Sosiale medier, Gaming, fotballbanen, McDonalds, senteret, trening, rommet, hallen

Hodet (typiske tanker)

Hjertet (vanlige følelser)

Hender (typiske handlinger)

Føtter (steder gutter oppsøker/er på)

Øyne (hva slags inntrykk/opplevelser har guttene)

Ører (hva hører gutter om mannsrolle og likestilling)

Det er flere elementer det kan være interessant å trekke frem fra øvelsen med «kroppen». Når vi mot slutten av øvelsen spurte om utvalget selv kjente seg igjen i den mannsrollen de beskrev, var svaret «tja» - altså beskriver de delvis seg selv, men viser tydelig til sin oppfattelse av hva samfunnet forventer av gutter og unge menn.

Det er verdt å merke seg de til dels dystre tankene og følelsene som fremkommer i øvelsen. Det vises spesielt til ensomhet, depressive tanker og bekymringer knyttet til å være god nok. Knyttet til ensomhet beskriver ungdommene det som at selv om man kanskje har mange venner, og mange rundt seg, så har man ikke dype relasjoner. De forteller at det er konkurranse og rangering guttene imellom, og at det kan komme i veien for å snakke om hvordan man egentlig har det.

Det er også et tydelig avtrykk av sinne i det ungdommene beskriver, og det knyttes til håndtering av følelser. Sinne er en sekundær følelse som kommer som et resultat av å ikke håndtere de andre vonde følelsene, fortalte ungdommene. En av ungdommene løfter også en betraktning knyttet til den totalt manglende tilstedeværelsen av kreative egenskaper i utvalgets beskrivelse av menn, og at dette blir borte i det å prestere, skaffe materielle ting og viktigheten av å få seg en god jobb så man har råd til å kjøpe seg det man vil og bli en framtidig forsørger.

Hvis man ikke innfrir forventningene til det å være mann sier ungdommene at man kan bli kalt «homo», «pussy», «feig» eller «feminin», og at dette kan komme fra både gutter og jenter. Et alternativt scenario beskriver de som at man bare blir irrelevant og usynlig.

Faktorer som påvirker mannsrollen

Vi ba også ungdommene rangere ulike faktorer og aktører som de mente kunne påvirke mannsrollen på en skala fra 0-10. Spørsmålene ble stilt i et Microsoft formsskjema og ungdommene svarte anonymt på mobilen.

Faktor/aktør	Gjennomsnittsscore
Treningsvideoer på nett	8,1
Fokus på kropp og utseende i sosiale medier	8,1
Den offentlige debatten	7,1
Kvinnenedsettende miljøer på nett	6,8
Porno	6,7
Hvordan man snakker om menn i kommentarfeltet på sosiale medier	6,4
Andrew Tate og andre influencere	6,0
Gaming	5,5

Deltakerne rangerer de ulike faktorene/aktørene ulikt, men «treningsvideoer på nett» og «porno» er de to faktorene som får flest 10ere. Porno får i gjennomsnitt en lavere score enn treningsvideoer, men det er også der ungdommene har størst spredning. Noen scorer 0 på dette, mens flere scorer 10. Fokus på kropp og uteseende får i tillegg til «treningsvideoer på nett» høyest gjennomsnittsscore, mens «gaming» kommer nederst på lista. Vi ga ingen mulighet for å kommentere resultatene på grunn av knapp tid på innspillsmøtet, men svarene kan hjelpe oss med å forstå hvor ungdom blir påvirket og ikke. Senere i workshopen ble det tydelig understreket at Andrew Tate har hatt stor innvirkning på gutters syn på hvordan mestre livet tidligere, men at han ikke er aktuell lenger, ettersom han, ifølge ungdommene, ikke produserer nytt innhold på grunn av en pågående rettssak.

OPPSUMMERT

- Ungdom definerer likestilling som **like muligheter for alle**, uavhengig av kjønn, legning, funksjonsevne og sosial bakgrunn.
- Likestilling forstås som et **rettferdighetsprinsipp** som skal gjelde i skolen, fritid og innenfor helse.
- Ungdom beskriver **kryssende forventninger** til mannsrollen: både moderne likestillingsidealer, men de møter først og fremst tradisjonelle forventninger om å presentere, vise styrke og være kapabel til å kunne ta forsørgeransvar i framtiden.
- **Prestasjonspress** knyttet til utdanning, jobb og framtidig forsørgerrolle står sentralt i hvordan gutter oppfatter krav i samfunnet, familie og blant jevnaldrende.
- Gutter møtes ofte med **negative reaksjoner** hvis de viser følelser eller bryter maskulinitetsnormer – både fra gutter og jenter.
- Reaksjoner på normbrudd kan være å bli kalt «feminin», «homo», «pussy» eller å bli sosialt usynliggjort
- Mange uttrykker **ensomhet, prestasjonspress og depressive tanker**, og beskriver at mange kan oppleve mangel på dype relasjoner mellom gutter.

Hva slags likestillingsutfordringer er unge selv opptatt av?

En viktig del av innspillsmøtet var å få innsikt i hvordan unge selv forsto gutter og unge menns likestillingsutfordringer. Vi gjennomførte en rekke øvelser for å tematisere dette.

Aller først brukte vi Microsoft Formsskjema for å stille følgende spørsmål, hvor ungdommene kunne svare anonymt på en skala fra 0-10. **I hvor stor grad er dette en likestillingsutfordring?**

Likestillingsutfordring	Gjennomsnittsscore
Skeive utsettes for mer vold enn heterofile	8,9
Sterotypiske oppfatninger av hvordan en mann/gutt bør være	8,6
Gutter oppsøker hjelpeapparatet mindre enn jenter	8,5
At samfunnet snakker mer om gutter som voldsutøver enn som offer	7,9
Gutter gjør det dårligere på skolen enn jenter	7,7
Menn utgjør 93,5 prosent av innsatte i norske fengsler	7,4

Menn tjener mer enn kvinner	7,0
At man ikke kan være mann uten å ha biologisk kjønn som mann	5,0

Det er interessant å se at vold mot skeive i vurderingsskjemaet vurderes som den største likestillingsutfordringen for gutter og unge menn.

Når vi spurte åpent om hva de mente var **de viktigste likestillingsutfordringene** for gutter og unge menn svarte utvalget følgende:

- Kjønsroller og tabuer
- Hvilke normer vi har til gutter
- Diskriminering på skolen
- Forventninger til suksess og status
- Stigmaet rundt psykisk helse
- Mansplaining
- Mental helse, skole, etablering av dype vedvarende vennskap
- Verdsettelsen av begge kjønn og at man må tenke heller at alle er mennesker i stedet for kjønn
- Mye av mannsrollen er bundet opp i (hetero-)seksualitet og VELDIG mye blir da avskrevet eller sett ned på hos menn om det kan beskrives som «homo». Dette begrenser hvordan menn kan leve livene sine i stor grad
- Ikke snakke om følelser

I kombinasjon med svaret i det åpne spørsmålet om at rommet for å være mann begrenses opp mot hva som kan defineres som «homo» og at dette får en direkte konsekvens for hvordan menn kan leve sine liv, er dette et viktig funn som Redd Barna mener det er viktig å følge opp i arbeidet med Stortingsmeldingen og myndighetenes likestillingsarbeid.

I de skriftlige innspillene blir utfordringer i skolen, psykisk helse og presset om å ikke vise følelser understreket, som dette sitatet gir uttrykk for:

«Unge menn opplever flere utfordringer, blant annet ekstra press om å ikke vise følelser. Fra vi er små forventes det at gutter skal være sterke, og det er derfor mer stigmatiserende for gutter å spørre om hjelp hvis man sliter psykisk. Selvmordsstatistikken for menn er mye høyere enn for kvinner, noe som kan tenkes henger sammen med forventningene om at menn ikke skal prate om følelser. Innenfor utdanning vil det kanskje bli sett ned på viss gutter jobber innenfor visse yrker, f.eks omsorgs- og pleieyrker («kvinnearbeid»). Mange gutter føler at lærerne forskjellsbehandler dem ved at de får dårligere karakterer enn jentene, fordi de «bråker i timen». Flere gutter faller fra i skolen, og har større risiko for å trekkes inn i ekstreme/farlige nettmiljøer (der de finner sitt fellesskap).»

Fra et samisk perspektiv trekkes spesifikke utfordringer for samiske gutter og unge menn frem.

Møtet med macho-kulturen beskrives som et valg om man er innenfor eller utenfor. Identitetsforståelsen i det samiske miljøet henger, ifølge innspill vi fikk, sammen med det som betegnes som systematisk motarbeidelse fra stat, fylke og kommune, spesielt sett opp mot menns rolle i fiskeri og reindrift. Det gjør også noe med menn i det samiske miljøet å være gjenstand for eller vitne til rasisme og krenkende uttalelser på sosiale medier mot samer og/eller samiske menn.

Ulike perspektiver på likestilling og likestillingspolitikk i dagens samfunn

Videre gjennomførte vi en øvelse hvor ungdommene skulle ta stilling til ulike påstander om likestillingsutfordringer som gutter og menn kan møte på.

I rommet hang det fire lapper; Helt enig – litt enig – litt uenig – helt uenig. Ungdommene skulle gå til, og stå i hjørnet som best representerte deres syn på påstanden. Etter hver påstand la vi opp til kommentarer og refleksjoner fra deltakerne.

Påstanden: Likestillingen har gått for langt

De fleste stilte seg på «helt uenig», noen på «litt uenig» og en på «litt enig». De som var uenig i påstanden trakk frem at man ikke kan si at den har gått for langt før alle er helt likestilt. Ungdommene tenker da både på kjønn, men også mer generelt knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag. En trekker også frem at en samtale med samfunnsfaglæreren førte til et nytt perspektiv på likestilling. Poenget fra samfunnsfaglæreren var at det ikke kan kalles likestilling dersom det fortsatt er skjevheter, og at likestillingen derfor heller ikke kan gå for langt. Likestilling forstås altså som en balanseøvelse.

Den som var litt enig i denne påstanden trakk frem at det var vanskelig å vite hvor man skal stå, og understreker at man ikke bare kan se likestilling mellom to kjønn, men også mellom menn. Samtidig vises det til at sosiale medier gir et inntrykk av at kvinner prøver å ta over menns roller i samfunnet, og det i noen sammenhenger vil være urimelig. Det vises også til kjønnsforskjeller i skolen som et eksempel på at guttene «taper».

Påstanden: Skole er laget for jenter

De fleste var litt eller helt enig i denne påstanden. I diskusjonen ble det poengtert at skolen ikke nødvendigvis er laget for jentene, men siden jentene greier å være stille, følge med og pugge, så lykkes jentene bedre i skolen. Ungdommene viser til eksempler hvor jenter har fått en fordel i skolen fordi de er jenter. En fortalte at når gutter tilpasser seg skolen, slik jenter gjør, kan de også få uforholdsmessig mye ros for dette.

Påstanden: Gutter er automatisk en del av samfunnets elite

De fleste var helt uenig i denne påstanden, og argumenterte med at det ikke oppleves som enklere for menn å få lederjobber, nettopp fordi samfunnet etterspør flere kvinnelige ledere. Det ble også poengtert at selv om samfunnet er et patriarkat, så er det mange ulike forhold som spiller inn i om gutter får topposisjoner i samfunnet eller ikke. De som var helt enig i denne påstanden viste til at det for eksempel enda ikke har vært en kvinnelig president i USA og konkluderer med at det er lettere å lykkes som mann. Samtidig fremheves det at menn finnes både på toppen og bunnen av samfunnet.

Påstanden: Det er en styrke å ikke vise svakhet

På denne påstanden var det en god spredning mellom enig og uenig, selv om flertallet var uenig. Ungdommene setter ganske umiddelbart svakhet og det å vise følelser i sammenheng, selv om dette ikke er eksplisitt i påstanden.

De som var enig i påstanden fremhevet at en utfordring er at man blir sett på som mer macho, om man ikke tar ting rett til hjerte, hvis du er litt kald. Helt konkret eksemplifisert ved at man aldri så mannlige politikere, bedriftseiere eller andre samfunnstopper gråte. Du kan ikke vise svakhet i dagens samfunn.

De som var uenige i påstanden viste til at spørsmålet er veldig kontekstavhengig, og at det i mange sammenhenger lønner seg å ikke vise svakhet. Særlig ble det pekt på at det er et privilegium å kunne vise svakhet. Du må ha en ganske solid posisjon og mestre de sosiale spillereglene for å kunne risikere å vise svakhet. Flere mente også at det var mer macho å faktisk vise følelser enn å holde det inne. De mente også at alt for få i dagens samfunn viser svakhet.

Påstanden: Gutteres ytringsfrihet er truet av politisk korrekthet

Det store flertallet var enige i denne påstanden. De fleste litt enig – de trekker særlig frem at gutter ofte har mer ytterliggående meninger og at dette bryter med det som oppfattes som korrekt. Disse beskriver at det ikke er guttenes ytringer som er «feil», men samfunnets forståelse av hva som er korrekt.

De som er uenig i påstanden mener det lages et inntrykk av at gutters ytringsfrihet er begrenset av politisk korrekthet på TikTok, og at dette er et paradoks, for ved å ytre dette på en slik plattform, har du nettopp brukt ytringsfriheten. Videre fremheves det at alle må kunne si det de vil.

Påstanden: Samfunnet heier mer på jenter enn på gutter

Gruppen deler seg i to på denne påstanden. De som er enig sier at samfunnet prøver å presse kvinner frem mer enn gutter, og at guttene i mindre grad blir fortalt at de kan få til ting. De sier også at guttene kun blir heiet på dersom de gjør det som er riktig/politisk korrekt.

De som er uenig i denne påstanden fremhever at det er de konkrete skole- og helsetjenestene som er skapt på en måte som i større grad treffer jentene, som for eksempel skolen. Noen peker også på at det er helt motsatt – at standardene for guttene settes lavere enn for jentene. Dette eksemplifiseres ved at guttene får ros av læreren om de sitter stille en liten stund, mens jentene ikke får det selv om de alltid sitter stille. Noen peker også på at jenter heier på hverandre på en annen måte enn guttene.

Påstanden: Hjelpeapparatet er laget for jenter

Også her deler gruppen seg i to. De som er enige er tydelig på at tjenestene ikke forstår hvordan det er å være gutt. Spesielt trekkes samtaleterapi frem som et eksempel på dette. For å nå guttene fremhever de at man må finne andre innganger enn å sitte å snakke sammen, kanskje kan man gjøre en aktivitet sammen og at samtalen da kommer av seg selv. Det pekes også på at hjelpeapparatet forutsetter at du ber om hjelp selv. All den tid guttene viser seg å ikke gjøre det, klarer man ikke å nå guttene.

De som er uenige i påstanden peker på at det for eksempel tar månedsvis og år for å bli diagnostisert med endometriose. De peker også på at ansatte i skolen er flinkere til å hjelpe jenter til å møte helsesykepleiere og at det bidrar til å forsterke forventningen om at guttene skal holde tankene og følelsene sine inni seg. Noen mener også at det er guttenes egen feil, og at guttene må ta seg sammen og kreve av seg selv å være mer åpen, ærlig og å be om hjelp. Til slutt fremhevet de at det ikke er noen som er syke nok for å få time hos BUP, uavhengig av kjønn. Samtidig pekte de på at det eksisterer en del lavterskelaktiviteter som treffer gutter, som for eksempel fritidsklubber.

Påstanden: Andrew Tate har mange gode poenger

Det store flertallet er uenig i denne påstanden. Utvalget er tydelig på at det finnes enkelte elementer ved det han sier som gir mening, og at mange gutter kan ha erfart at det «lønner seg» å følge rådene hans. De som er enig fremhever hans poenger knyttet til å følge sine egne drømmer og ta vare på seg selv. Men i vårt

utvalg ble det understreket at Tates holdninger blir for ekstreme og at innpakningen oppleves som fordummende. Flere peker på at påstanden er utdatert og at han ikke lenger er relevant, fordi han ikke har vært i offentligheten på lenge.

Påstanden: Det er andre forventninger til gutter på bygda enn i byen

Kun to i utvalget er uenig i påstanden. Resten er enig. Disse fremhever at det er flere mennesker i byene og at det gjør at alle kan finne et fellesskap med mennesker som ligner seg selv. Den muligheten har man ikke på bygda og forventningene blir derfor mer strømlinjeformet, i tillegg til at det er mange plikter og forventninger til å ivareta gårdsdrift for de som vokser opp på gård. En deltaker forklarte at han hadde fått negative reaksjoner da han skulle ta studiespesialisering i stedet for å gjøre som andre i familien alltid hadde gjort, med å bli på familiens gård. En annen representant som bodde i byen, forklarte at presset der handlet om å nettopp mestre skole og akademisk utdanning. Utvalget understreker at det både i byen og på bygda handler om å bygge et liv som setter deg i stand til å forsørge en familie, men at det betyr ulike ting i byen og på bygda.

De som er uenige i påstanden bruker egentlig den samme argumentasjonen, nemlig at forventningene er grunnleggende like, men utspiller seg ulikt. Vi bruker bare ulike ord på det.

Dagen: Når og hvor kan gutter oppleve forskjellsbehandling?

For å synliggjøre hvordan gutter kan oppleve forskjellsbehandling på ulike oppvekstarenaer lagde vi øvelsen, «Dagen». Vi ba ungdommene skissere opp en dag til en fiktiv gutt i tenårene og spurte om hvilke arenaer og hvordan denne gutten kan oppleve å bli behandlet annerledes på grunn av kjønn. Vi ba dem også inkludere sosiale arenaer digitalt.

Eksempler på hvordan han opplever forventninger rundt seg på grunn av kjønn:

Sosiale medier: En gruppe beskrev hvordan sosiale medier er en integrert del av dagen, både hjemme, skolen og på fritiden. I materialet ser vi at måten de beskriver samhandling på i sosiale medier og gaming, fører til at man mister de dype relasjonene, der man kan snakke om hvordan man egentlig har det.

Morgen: Ungdommene beskriver få forventninger til dem knyttet til morgenen. Det nevnes at noen kan kjenne på en forventning om at man skal stå opp grytidlig for å trene, og på den måten vise at man er investert i egen kropp og helse. Men, dette er ikke veldig fremtredende eller noe ungdommene snakker mye om. En fortalte at gutter til forskjell fra jenter bare kunne stå opp og gå ut, uten å sminke seg og fikse håret.

På vei til skolen: Det er viktig at man ikke sitter «feminint» på bussen som for eksempel å sitte med beina i kryss, men tar litt ekstra plass for ikke å bli stemplet. Det er forventet å ha en maskulin gange. Flere trekker frem at guttene oftere kommer for sent til skolen og at dette er et slags karaktertrekk som både gir status og er forventet i noen guttemiljøer.

På skolen: På skolen er det en forventning om at man skal være sosial, ellers oppleves man som «creepy». Ungdommene sier også at man ikke kan vise for stor interesse for det som skjer på skolen, da dette kan utløse et «nerdestigma» som sanksjoneres av de jevnaldrende. Flere av gruppene trekker frem gymtimen som en spesifikk arena hvor de føler seg forskjellsbehandlet. De sitter med en opplevelse av at jentene «slipper unna» på grunn av mensens, samtidig som guttene ikke har mulighet til det.

Hjemme: På hjemmearenaen beskriver utvalget noen ganske interessante forskjeller mellom kjønnene, som blir utløst av oppgaver foreldrene gir dem. Guttene forventes å klippe gress, skifte dekk og rydde boden – samtidig som ungdommene uttrykker en tydelig forventning om at guttene skal være sosiale, drikke alkohol og ikke bare være hjemme.

Ungdommene ga en rekke eksempler på hvordan jenter og gutter får ulike oppgaver, plikter og forventninger i hjemmet. De fortalte at jenter fikk andre oppgaver i hjemmet, som renhold og klesvask, som de selv slapp unna. Ungdommene beskrev at krav til å bidra til tradisjonelle oppgaver i hjemmet særlig gjorde seg gjeldende på bygda, spesielt for gutter som har vokst opp på gård. Her var det krav og forventninger om å bidra med gårdsarbeid, som det kom tydelig fram at gutter som bodde i byene var «fri» for. Som de selv beskrev forventes det at mannfolk på bygda skal være mannfolk og ikke alt annet. Det er større enn bare gården, det er samfunnsstrukturen, ifølge ungdommene. De understreket at mannsidealene er annerledes fra bygda enn i Oslo. Et eksempel på hvordan familie og storfamilie kan sanksjonere dette, er negative reaksjoner knyttet til å velge å ta akademisk utdanning i stedet for å bli på gården.

I materialet vårt ser vi at ungdommene også beskriver at familien er driver for holdninger til at gutter ikke skal snakke om følelser. Det forklares med at det er flaut å snakke om at man har det vanskelig, at mannligheten er at man skal være en ensom ulv, og at det ikke er kult å snakke med familien (og venner) om følelser.

Hovedinntrykket vårt er at familien er en viktig driver for å reprodusere kjønnsroller, mens ettersom vi ikke hadde vektlagt tema i programmet, fikk vi ikke mye innsikt i dette.

Hvordan påvirkes likestillingen av digitale plattformer og sosiale medier?

Vi stilte spørsmål om hvordan likestillingen blir påvirket av digitale plattformer og sosiale medier, til de som ga oss skriftlige innspill. Det ga oss både innblikk i hvordan digitalisering kan forsterke gutters likestillingsutfordringer og sårbarhet for å komme i kontakt med risikomiljøer og bli eksponert for skadelig innhold, samtidig som sosiale medier og nett kan være viktige arenaer for å fremme likestilling.

Det ble pekt på at sosiale medier påvirket likestillingen i en negativ retning. Som en aktør påpekte, har det blitt lettere for sårbare mennesker å bli påvirket av hatefull retorikk og bli dratt inn i skadelige nettsamfunn. Det ble pekt på at digitale plattformer fremmer tradisjonelle og trange kjønnsroller, og at det mangler reguleringer som gjør at folk er friere til å si det de mener på godt og vondt. Videre blir ting som skaper kontrovers, ofte spredt forttere. En aktør pekte også på hvordan dette er negativt for likestillingen ved at ekstreme kjønnsdiskriminerende holdninger fra andre land eller også nasjonalt får en plattform og dermed fotfeste og normalisering blant gutter og unge menn. Det ble videre understreket at algoritmer gjør at det er lett å komme inn i ekkokammer, der man ikke får nyansert meningene sine og tenkt kildekritisk. Videre forklarte en av de som ga skriftlig innspill at algoritmene også gjorde det vanskelig å komme ut av disse. Andrew Tate ble brukt som et eksempel på en som har polarisert likestillingsdebatten, og som mange unge menn ser opp til, fordi de havner i et ekkokammer. En understreket at det rundt figurerer som Donald Trump ofte løftes ideer om sterke ledere og mer tradisjonelle kjønnsroller som en reaksjon på samfunnsendringer og økt likestilling. Samtidig har personer som Jordan Peterson fått stor gjennomslagskraft blant unge menn som leter etter tydelige svar på hva det vil si å være mann i dag. Videre beskrev en av aktørene at nettmiljøene forsterker motreaksjonen mot likestillingsbevegelsen, der gamle kjønnsroller igjen får større plass i samfunnsdebatten. I tillegg ble det også trukket fram at treningsprofiler

og stort fokus på kropp kunne føre til kroppspress, og også forsterke de stereotypiske kjønnsrollene, slik vi også ser i det øvrige materialet vårt.

En sentral utfordring som ble fremhevet var at skolen eller lokalsamfunnet ikke har noen påvirkning innenfor disse ekkokamrene. Samtidig – når det gjaldt tiltak for å forebygge dette, har vi fått tydelige innspill på at det skjer nettopp i lokalsamfunn gjennom å skape fysiske møteplasser og motvirke ensomhet. I innspillene kom det også tydelig fram at gode oppvekstarenaer er viktig, for å forebygge at unge oppsøker disse miljøene digitalt.

Til tross for at vi fikk mange innspill på at dagens digitale virkelighet er driver for likestillingsutfordringer, understreket unge selv at nettopp bruk av sosiale medier kan brukes aktivt for å fremme likestilling. En organisasjon understreket at sosiale medier også gir muligheter for å lære av andre enn deg selv, og møte mennesker fra andre deler av verden, med forskjellige livserfaringer.

En organisasjon pekte på at muligheten til å være anonym også gjør at man kan ta del i blant annet skeive fellesskap uten å måtte komme ut av skapet, som gjør at mange som ellers ville stått alene har muligheten til å snakke med andre i samme situasjon. Videre pekte de på at digitale arenaer kan brukes som et nyttig verktøy i likestillingskampen og skape gode trygge rom. En annen aktør forklarte at det er enkelt og effektivt å spre kampanjer som fremmer likestillende og ikke-diskriminerende holdninger. Samtidig kan også sosiale medier brukes aktivt for å fremme likestilling ved å spre kunnskap, skape forståelse og gi flere en stemme.

OPPSUMMERT

- Ungdom vurderer **vold mot skeive** og **stereotype forventninger til mannssrollen** som de største likestillingsutfordringene for gutter og unge menn.
- De peker på at normer som knytter mannssrollen opp mot **frykt for å fremstå «homo»** begrenser gutter og påvirker både livsvalg og psykisk helse.
- Skole, psykisk helse og presset om å **ikke vise følelser** trekkes frem som sentrale utfordringer, inkludert at gutter oppsøker hjelp sjeldnere og faller oftere utenfor.
- De opplever at **skolen fungerer bedre for jenter**, særlig fordi stillesittende og språklige ferdigheter belønnes, mens gutters atferd oftere sanksjoneres.
- De mener gutter ikke automatisk er del av samfunnseliten, og peker på at menn finnes både på toppen og bunnen av samfunnsstrukturen.
- Gutter opplever **forskjellsbehandling i hverdagen** — fra kroppspress i sosiale medier til normer om maskulin atferd i skole, hjem og fritid; familie trekkes frem som en sterk driver for tradisjonelle kjønnsroller
- Digitale plattformer beskrives både som en **risiko** (ekkokamre, hatretorikk, ekstreme kjønnsroller) og en **ressurs** (fellesskap, anonym støtte, likestillingskampanjer og kunnskapsdeling).

Unge anbefalinger og forslag til en bedre likestillingspolitikk for gutter og unge menn

Vi hadde en rekke øvelser og aktiviteter for å fange opp unges konkrete innspill og perspektiver på hvordan vi fremover kan utvikle tiltak og bedre politikk for å fremme likestilling for gutter og unge menn.

Unge selv pekte på at det må starte tidlig for å fremme likestilling for gutter, at det må skje i skolen, i helsetjenestene, i tillegg til at det trengs holdningsskapende arbeid. Det er tydelig at innsatsen må skje på tvers av ulike sektorer. Vi har derfor kategorisert innspillene i ulike kategorier; forskning, helse, holdninger, politikk, skole og utdanning og digitale medier:

For å komme frem til dette, brukte vi en såkalt IGP -øvelse (Individuelt – Gruppe – Plenum), der unge individuelt skulle svare på spørsmål om hva man anser som viktige tiltak for å fremme likestilling, før man sammen i gruppen kom fram til nødvendige tiltak for å fremme likestillingen, og til slutt delte gruppas refleksjoner i plenum

Vi har valgt å gjengi alle innspillene, også de som framgikk av den individuelle delen av øvelsen.

Forskning

Mer kunnskap om gutters utfordringer
Mer forskning på pedagogikk rettet mot gutter
Kartlegge hvordan KI påvirker likestilling

Helse, spesielt psykisk helse.

Lavterskeltilbud som faktisk er tilgjengelige og åpne når man trenger dem
Øke fokuset på ensomhet og utenforskap blant gutter
Et hjelpeapparat som er bedre tilpasset gutter og menn, ikke bare samtaleterapi for eksempel. Man bør undersøke alternative former for terapi eller følelsesutløp som ikke bare baserer seg på å snakke om følelser og det kan lønne seg at en aktivitet står i sentrum for møtet, fremfor samtalen.
Fordi gutter ikke bruker hjelpeapparatet i stor nok grad, må gutter ha mer kunnskap om hvordan man kan takle ting selv. Myndighetene bør utarbeide selvhjelpskurs for gutter - gjerne gjennom sosiale medier
Flere mannlige psykologer og helsepersonell
Styrke psykisk helsetilbud for menn

Fritid

I tillegg er det viktig å sikre trygge møteplasser for unge gjennom gratis og tilgjengelige fritidsaktiviteter for alle.
--

Tilgjengeliggjøre fritidsaktiviteter og idrett for skeive menn. Er viktig for at skeive menn blir inkludert og for å motvirke en utvikling av homofobiske gutter og menn.

Åpne dørene for plattformer / klubber hvor ungdommer kan vokse som person, bli klokere og være seg selv.

Skole

Øke mengden praktiske fag i skolen, og å øke mengden praktisk undervisning

Sikre en variert og tilpasset undervisning, tilpasset de som er mer praktisk anlagt og vurdere alternative og tilrettelagte utdanningsløp

Tilpasse læreplaner til at man får god forståelse om det motsatte kjønn, likestilling, samtykke slik at alle kjønn, spesielt da gutter og menn kan unngå diskriminerende mønstre på grunnlag av uvitenhet

Tilpasse barnehage og skole for at samiske gutter er mer vant til praktiske arbeidsoppgaver både innendørs og utenfor, men samtidig gi de verktøyene for å mestre mindre praktiske oppgaver.

Fokus på helse i skole- og utdanningsløpet

Bedre opplæring om likestillingsutfordringer for gutter i yngre alder

Ikke skill guttene og jentene fra ung alder

Styrk innsatsen rettet mot gutter som faller fra VGS

Flere menn i barnehage og skole

Lære barn i skolen tidlig at kjønn er et spektrum

Bedre seksualitetsundervisning

Legge til rette for at gutter alene kan diskutere og snakke om hvordan porno, internett, influensere og Red Pill-miljøet påvirker dem

Mer bruk av anonyme vurderinger

Utrede om gutter burde starte senere på skolen Det første skoleåret legger grunnlaget for alt man senere skal lære, og om man allerede henger etter vil det skape ringvirkninger hele resten av skoleløpet. Slik blir gutter sviktet av skolesystemet.

Sørge for at unge menn får et godt verdigrunnlag tidlig. Dette kan man blant annet gjøres gjennom å starte undervisning om kjønn og ha en alderstilpasset seksualundervisning helt fra barnehagealder av. Viktig å etablere kunnskap om samtykke tidlig.

Digitale medier

Strengere regulering av algoritmer på sosiale medier

Strengere tiltak mot giftige og uoppnåelige kroppsidealer (inkl. muskelfremmende stoffer)

Rapport

Lage en sosial plattform eller undergren av en etablert plattform der anonyme gutter kan tørre å ta praten
Samtidig er det viktig å øke kunnskapen om kildekritikk, og om hvordan man gjenkjenner farlig og skadelig retorikk. Det er viktig at denne opplæringen starter tidlig.
De viktigste tiltakene er forebyggende tiltak, men det er likevel også viktig å styrke arbeidet når ting først har gått galt. Politiet bør få økt kompetanse på skeive og minoriteter, og innsatsen mot høyreekstreme miljøer bør økes.
Få teleselskapene til å forby de forumene som er mot norsk lov.
Styrke digitalt politiarbeid
Styrke samarbeid med store teknologiselskap for å sikre at de har tilstrekkelig med moderatorer med godt kunnskapsgrunnlag, også om rasisme og diskriminering tilknyttet samer. Vi opplever i dag at man kan rapportere inn tydelig hatefulle kommentarer mot samer på Tiktok, Instagram, Youtube eller Facebook uten at disse blir merket som motstridende mot reglene. Slik får åpenlys rasisme og hat mot samer florere på nettet.
At man får digital kompetanse gjennom skolen er kjempeviktig for å beskytte gutter mot skadelige nettsamfunn, dette fra tidlig alder slik at man får kunnskap om nettsamfunn og alt som kan skje på sosiale medier.
Vi ser også for oss at klare aldersgrenser på sosiale medier vil ha en effekt, samt strengere plattformansvar

Holdningskapende arbeid og tiltak

Utfordre stereotype forventninger til kjønn
Normalisering av det å ha det vanskelig og faktisk snakke om det. Avstigmatiser deling av følelser hos menn, og gi rom for de som også ikke ønsker å dele
Mer oppmerksomhet rundt menns mentale helse
Sørge for at "likestilling" ikke blir brukt kun for kvinner. Det må bli en fellesbetegnelse for menn og kvinner
Ikke bruk ord som "inkludere" og "hjelp deg", men hellere "invitere" og "du kan bidra"
Skape trygge miljø med seriøsitet hvor folk som har like utfordringer kan dele med hverandre uten å være redd for å bli møtt med stigma
Fjerne "vi-dem" tankegang (gutter vs. jenter) Gutter er ikke onde, jenter er ikke offer. Forstå at jentene ikke er 100% underprioritert lengre. Nøytralisere differansen mellom kjønnene
Kampanje og fokus på at unge gutter kan engasjere seg i samfunnet og organisasjonslivet
Ikke stigmatisere yrker
Koble det å "manne seg opp" til det å snakke om egne følelser

Rapport

Spre informasjon i medier med ulike synspunkter og skape debatt
En likestilt oppvekstsektor hvor begge kjønn kan danse, spille fotball, snekre, ta ordet og gjøre hva faen de vil
Begge kjønn skal ha like muligheter, utfra ulike forutsetninger
Ha flere workshops
Bruk unge rollemodeller i kampanjer.

Hjelpeapparat

Gjøre krisesentre tilgjengelige for menn som opplever vold
Skape mer fokus på at menn og kan oppleve vold og voldtekt. Sikre ressurser og steder menn som opplever dette kan gå til.
Gi et enda bedre lavterskeltilbud til samiske gutter og menn ved å styrke eksisterende samiske institusjoner som SANAG/SANKS

Næring og landbruk

Jobbe med kompetanseheving innenfor myndighetene for å unngå bevisst eller ubevisst motarbeidelse av samiske næringer som samiske menn jobber i
Ta tak i at lokalt skogshold, fiskeri, reindrift er legitime næringer som styrker totalberedskapen i samfunnet, ikke nedbygge disse.

Dette kan unge gjøre selv!

Unge peker selv på flere ting de kan gjøre for å få det bedre og bidra til mer likestilling i hverdagen. Mange trekker frem betydningen av å snakke mer åpent om likestilling og aktivt oppsøke ulike perspektiver. Det handler både om å utfordre egne tanker og om å utvide horisonten ved å lese bøker, se filmer og følge stemmer som skiller seg fra ens eget ståsted. Slik kan man få bedre innsikt i andres erfaringer og forstå hvilke utfordringer som finnes på tvers av kjønn, bakgrunn og livssituasjoner.

Et annet viktig punkt handler om å engasjere seg i aktiviteter og fellesskap hvor man møter mennesker som lever annerledes liv enn en selv. Enten det er gjennom frivillige organisasjoner, fritidsaktiviteter eller lokale initiativer, mener mange unge at slike arenaer bidrar til større åpenhet, forståelse og evne til å lære av andre. Samtidig understreker de at unge bør være kritiske til innholdet de møter i sosiale medier. Plattformene er fulle av sterke meninger og feilinformasjon, og det er viktig å ikke ta alt man ser for god fisk. Deltakerne understreket selv hvordan algoritmer er med på å forsterke dette.

Flere viser også til betydningen av å ta til seg kunnskapen de får på skolen – både om likestilling, psykisk helse og samfunnsutfordringer. I tillegg mener de at man må tørre å stå imot etablerte macho-kulturer og normer som gjør det vanskelig å være sårbar, be om hjelp eller være seg selv. For mange handler dette om å engasjere seg, si ifra og vise at unge faktisk ønsker endring.

Rapport

Relasjonene rundt oss løftes også frem som helt sentrale. Unge peker på behovet for å bygge trygge vennskap og forhold hvor man kan snakke åpent om press, forventninger og kjønnsroller. Ved å stille hverandre spørsmål og utfordre hverandres perspektiver kan man utvikle en større bevissthet om hvordan likestilling påvirker oss i hverdagen. Samtidig anerkjenner flere at ungdomstiden er en fase der man må utforske og utfordre seg selv – og at det derfor er viktig å tørre å gå utenfor komfortsonen og prøve nye ting.

Til slutt understreker de at det ikke er et nederlag å søke hjelp. Enten man står fast, føler seg overveldet eller trenger noen å snakke med, er det viktig å oppsøke veiledning og ikke være redd for å be om støtte. Å be om hjelp er en styrke, og en del av arbeidet med å skape et mer likestilt og trygt ungdomsmiljø for alle.

Ungdommenes innspill til prioriteringer i arbeidet med Stortingsmeldingen

Vi stilte spørsmål til ungdommene om hva myndighetene bør prioritere i den varslede stortingsmeldingen om gutters likestillingsutfordringer. Her jobbet de sammen i grupper for å komme fram til hva de mente var de viktigste tiltakene framover, basert på alle øvelsene vi hadde gjennomført på samlingen.

Vi ba dem ta utgangspunkt i hvem de mener har størst ansvar for å gjøre noe, hvordan man kan begrense negativ påvirkning i digitale medier, samt innspill til kampanjer og tiltak som kan bidra til å fremme likestilling. Vi stilte også spørsmål om hvordan unge selv kan engasjere seg, for å fremme likestilling. Dette spørsmålet ble også stilt til de som ga skriftlig innspill.

Ungdommenes innspill viser at de etterlyser tiltak på ulike arenaer, og en politikk som tilrettelegger for at unge selv kan engasjere seg for å fremme økt likestilling. Videre stiller de krav om holdningsskapende arbeid for å motvirke stereotypiske kjønnsroller.

- **En skole som er tilpasset gutter:** En gruppe understreket at den viktigste instansen er skolen og utdanningssystemet, både gjennom det man lærer og at man sosialiserer seg der. De vektla at det må være tilpasset undervisning gjennom hele skoleløpet – med mer valgfrihet og handlingsrom i skolen, fordi man da kan få prøvd mer forskjellig som man interesserer seg for. Videre etterlyste en gruppe mer bruk av anonym vurdering, og å kartlegge hvordan vi kan få flere gutter til å fullføre videregående skole. Krav om å fjerne kjønnspoeng i akademia, ble også foreslått som en viktig prioritet.
- **Tilrettelegg for at unge skal engasjere seg i organisasjonslivet.** Ungdommene mente det må tilrettelegges for at flere ungdommer engasjerer seg i organisasjons- og samfunnsliv. De mente det var viktig å gi organisasjonene tilgang på skoler, universiteter og andre offentlige bygg. Videre understreket de viktigheten av å informere unge om hvordan politikk påvirker livene deres. De mente det var viktig å sikre finansiering for å kunne engasjere seg.
- **Lag lavterskel fysiske møteplasser.** Økt støtte til fritidsordninger og skape mer synlighet for eksisterende ungdomstilbud. Flere fysiske tilbud til unge kan motvirke digitale ekkokammer.
- **Tenk forebyggende ved å utrede hvordan KI påvirker likestilling hos gutter**
- **Utrede aldersgrenser i sosiale medier** for å begrense negativ påvirkning i digitale arenaer.
- **En nasjonal seksualitetsundervisningsplan,** med omfattende føringer med MYE dialog og drøftende ungdomsnær undervisning. Alle videregående skoler skal ha en time i uka/måneden der man skal snakke med hverandre. Det må være undervisning på skolen for å snakke om å ha det vanskelig.
- **Selvhjelpskurs** Lag kampanjer og tiltak som kan bidra til å fremme likestilling, som kvalitetsgjennomgått selvhjelpskurs og TikTokere som kan snakke om disse problemstillingene.
- **Økt åpenhet om følelser.** Adresser presset og kravene fra patriarkatet på gutter og menn (om å være dominant, ikke homo, suksessfull, tøff, selvstendig og stoisk) Negative holdninger må få «motgift» tidlig. Starte tidlig med gode og progressive holdninger. Lage arenaer for gutter der de kan snakke om følelser på en praktisk måte.

Innspill som forplikter: Redd Barnas forventninger

Gutters særskilte likestillingsutfordringer kommer til syne i skole og utdanning, helse og fritid. Unge selv opplever at det å ikke etterleve forventninger til stereotypiske kjønnsroller møtes med negative reaksjoner og at det ikke «lønner seg» å vise svakhet, noe som fører til barrierer for å oppsøke og motta hjelp. Ungdommene beskrev hvordan det gjør at unge stenger seg inne på gutterommet og blir ensomme og isolerte. Vi har sett at gutter møter ulike forventninger i by og bygd, og på tvers av sosioøkonomiske lag. Likevel virker det som at forventningen om å bli en framtidig forsørger, gjaldt gjennomgående. Unge selv la fram ulike forklaringsvariabler på hva som er drivere for å opprettholde tradisjonelle kjønnsroller, blant annet er tradisjonelle oppgaver i hjemmet en slik driver.

Basert på innspillene fra ungdommene, har Redd Barna følgende forventninger til det videre arbeidet med stortingsmeldingen:

Unge må involveres i det videre arbeidet

Redd Barna mener at Kultur- og likestillingsdepartementet, som har bestilt dette notatet, må lage en plan for hvordan unges innspill og anbefalinger følges opp i arbeidet med ny Stortingsmelding, og at dette må kommuniseres tilbake til deltakerne som har gitt innspill. Krav om etterrettelighet, inngår som et av [FNs ni prinsipper om god og meningsfull medvirkning](#), som handler om at deltakerne skal få tilbakemeldinger på hvordan deres innspill/anbefalinger følges opp i den videre prosessen.

Krav om etterrettelighet innebærer også at man kartlegger behov og muligheter for videre oppfølgingsarbeid og om deltagerne er interessert i dette. Vi mener at Kultur- og likestillingsdepartementet, og andre involverte fagdepartement bør involvere unge selv i det videre arbeidet med å utarbeide prioriteringer og tiltak, innenfor de ulike sektorene. Vi mener at det er særlig viktig å involvere unge selv i det holdningsskapende arbeidet, slik at det blir treffsikkert. Ungdommene hadde nyanserte innspill til hvordan man skal både adressere gutter og jenters særskilte likestillingsutfordringer, men også å gjøre det uten å påføre unge unødvendige forskjeller mellom kjønn. Slik vi ser det, vil det være avgjørende å involvere unge selv for å lykkes i dette arbeidet.

Tverrdepartemental innsats

Som det framgår av unges innspill på behov for tiltak for å adressere gutter og unge menns likestillingsutfordringer, er det behov for tiltak innenfor ulike sektorer som skole og utdanning, kultur- og fritid og helse. Utfordringer knyttet til skole og framtidig arbeid er særlig viktig å vektlegge, da manglende mestring her har særlig negative ringvirkninger for andre livsområder. Vi mener at Bufdir i sitt arbeid med å fremme likestilling, også bør ha et særskilt fokus på gutters likestillingsutfordringer. Et sentralt funn, mener vi, er at det også er behov for å utfordre stereotypiene og de tradisjonelle forventningene til det å være gutt/mann i dagens samfunn. Vi vil særlig understreke behovet for tiltak for å skape økt åpenhet om psykisk helse, og at hjelpeapparatet også settes i stand til å jobbe mer oppsøkende for å nå ut til de som har behov. I dette arbeidet er det viktig å ta høyde for ivaretagelse av gutter og unge menn med funksjonsnedsettelser, som i liten grad har blitt tematisert i av det utvalget vi har snakket med. Det er også viktig i det videre arbeidet å tematisere hvordan familie- og likestillingspolitikk er sammenvevd. Dette er særlig aktuelt framover fordi unge er bærere av en oppfatning om gutter og menn som framtidige forsørgere, som kan være en risikofaktor for økte likestillingsutfordringer for alle kjønn.

En rettighetsbasert tilnærming

Vi mener at arbeidet med Stortingsmeldingen bør ha en barnerettslig tilnærming. Vi mener at denne innfallsvinkelen med fokus på barns rettigheter og prinsippet om ikke-diskriminering, gjorde at vi lyktes med å ha et særskilt fokus på de utfordringene gutter og unge menn opplever og at dette ikke står i et motsetningsforhold til jenters/unge kvinners likestillingsutfordringer. Samtidig vil også en rettighetsbasert tilnærming kunne adressere retten til gode levekår, og dermed også ulikheter på tvers av sosial klasse. Vi fikk i liten grad tematisert barrierer som unge med funksjonsnedsettelse erfarer og opplever, og vi mener dette også må ivaretas i det videre arbeidet for å fremme like muligheter for alle gutter.

Tilrettelegge for medvirkning og fellesskap

Vi mener at innspillene peker på viktigheten av å etablere flere fysiske møteplasser, og tilrettelegge for at unge selv kan organisere seg, og bidra til å påvirke politikk, holdninger og samfunnsliv. Det er interessant at unge selv peker på begrensningene som ligger i den digitale offentligheten, med anbefalingsalgoritmer og nettaktivisme som innebærer få endringer i praksis, og som en mulig forsterker av utenforskap og ensomhet. Unge som deltok på innspillsmøtet pekte på verdien av å ha en møteplass, der man kunne snakke om sårbarheter knyttet til å leve opp til stereotypiske kjønnsroller som en ny og positiv erfaring. Redd Barna vil særlig vektlegge at det må prioriteres at arenaer er universelt utformet og tilgjengelige for alle, for å sikre like rettigheter for alle. Vi mener at det å styrke strukturer for barns medvirkning, der unge mobiliseres og blir involvert i beslutningsprosesser, lokalt, regionalt og i det videre arbeidet med likestillingspolitikk, er en del av løsningen.

Tiltak rettet mot å forebygge vold mot skeive/helhetlig og alderstilpasset seksualitetsundervisning

Redd Barna mener en viktig del av det forebyggende arbeidet er å styrke helhetlig og alderstilpasset seksualitetsundervisning i skolen. Det er viktig å øke unges bevissthet rundt forventninger og normer knyttet til kjønn, og jobbe for å forebygge voldsutsattheten rettet mot skeive.

Synliggjøre ulikheter som rammer gutter/unge menn

Vi mener det er viktig at departementet i det videre arbeidet fokuserer på ulikheter mellom gutter og mannsidealene i et levekårsperspektiv. Utvalget vårt beskrev store ulikheter i maskulintetsideal mellom ulike sosiale lag, og at gutter i byer og bygda møter ulike likestillingsutfordringer. Vi mener dette bør vies mer oppmerksomhet i det videre arbeidet, både når det gjelder å innhente innspill til denne meldingen, og i måten man tenker tiltak i skole, fritid og i helsesektoren. Det innebærer også at unge gutter og menn som står i fare for å bli marginalisert også bør involveres i det videre arbeidet med å utvikle tiltak og politikk for inkludering og deltakelse.